

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
43

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-36-2

BRNO 2002

V zásadě analogická situace byla zjištěna i v sondách S1-3 na Masarykově ulici. Zde se navíc podařilo zachytit doklady sídlištních aktivit, příp. výrobních činností, které zde zpevnění povrchu předcházely. V sondě S4 byla odkryta část do podloží zahloubeného objektu (k. 507) nejasné funkce. Četné keramické nálezy umožňují datovat jeho zánik do doby kolem poloviny 13. stol. Teprve poté byl tento prostor zpevněn štětem (k. 152), rovněž v průběhu 14. století překrytým tmavou vrstvou (k. 151), avšak podstatně menší mocnosti než na Hrnčířské ulici. Vznik zmíněné vrstvy jistě souvisí s erozí půdního typu ve výše položené jižní části středověkého města. Prostor dnešní Masarykovy ulice, ve středověku užívaný jako dobytčí trh, byl v průběhu středověku zpevněn štětem ještě nejméně dvakrát (k. 139, 140). Příznačným dokladem zpracování masa přímo na trhu je množství vyzvednutých zvířecích kostí, vlhké prostředí výplně objektu k. 507 a dalších vrstev umožnilo dochování řady nálezů z organických materiálů (kůže, dřevo, konopný provaz).

V ulici U Pošty se sondami S4 a 5 podařilo zachytit i osídlení dvou městských parcel (jižní uliční fronta zde byla poválečnými demolicemi posunuta o několik metrů). Důležitým zjištěním je nález zahloubeného suterénu, zasypaného patrně na přelomu 13. a 14. stol. (k. 527). Výplň tohoto objektu byla později (15. stol.) porušena oválnou jámou neznámého účelu, druhotně využitou k uložení odpadu. Mezi nálezy z jejího záspy poutá pozornost zejména několik desítek zvířecích rohů a množství železářské strusky. Další nálezy (slitky olova, strusky, nataveniny na stěnách keramických fragmentů) svědčí i o zpracování barevných kovů v těchto místech. Nejednoznačná je interpretace nálezové situace zachycené v sondě S5. Výkopem pro inženýrské sítě zde byla narušena výplň zahloubeného objektu (?) s keramickými nálezy 14. stol., jehož plošný rozsah se nepodařilo zjistit. Nebylo dosaženo ani dna objektu, v hloubce cca 2,7 m pod dnešní úrovní terénu, částečně již pod hladinou spodní vody, byl pouze zjištěn horizont větších vodorovně položených dřev. V sondách S1 a S2 byla výkopem pro opravu kanalizace odkryta jižní bedněná stěna rozsáhlého objektu, zahloubeného cca 0,6 m pod povrchem půdního typu, interpretovaného jako hnojiště (?). Keramické nálezy z výplně objektu dokládají, že asi ještě v 2. pol. 13. století nebyla v této části města stabilizována uliční síť. Tomu odpovídá i nálezová situace v sondě S1 poblíž ústí ulice U Pošty do Masarykovy ulice, kde nejstarší zpevnění povrchu štětem můžeme položit nejdříve na přelom 13. a 14. století.

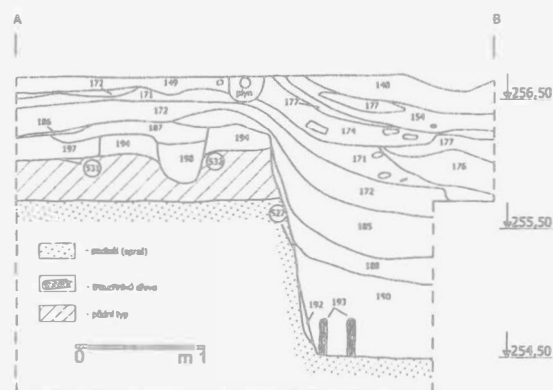
Další poznatky k topografii JV části středověké Opavy přinesl dohled nad skrývkou zeminy před západním průčelím konventního kostela sv. Duchy (ul. Masarykova, sonda S7). V ploše cca

50 m² zde byla narušena hřbitovní vrstva s charakteristickými nálezy rozptýlených lidských kostí. Po dohodě s investorem se podařilo dosáhnout změny projektu, takže vlastní horizont pohřbů nebyl zasažen. Nečetné keramické fragmenty prozatím umožňují datovat pohřívání před kostelem sv. Duchy do 13.-15. století.

Michal Zezula, SPÚ Ostrava, arch. odd. Opava

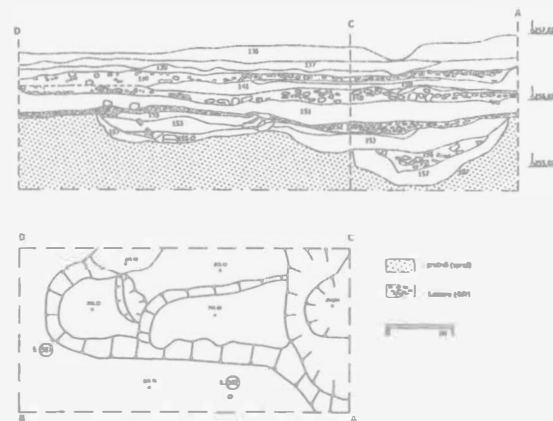
Resumé:

Opava (Bez. Opava), Hrnčířská Str., Masarykova Str., U Pošty Str., Parz. Nr. 578, 569/1, 580. Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

Obr. 34. Opava, ul. U pošty. Sonda S4/01.

Opava, U pošty-Straße. Suchschnitt S4/01.

Obr. 35. Opava, ul. Masarykova. Sonda S5/01.

Opava, Masarykova-Straße. Suchschnitt S5/01.

PASOHLÁVKY (okr. Břeclav)

Z okraje katastru. Raný středověk. Sídlíště. Povrchový sběr.

Lokalita (bližší informace viz příspěvek v kapitole Doba římská) byla využívána i v období raného středověku, jak nám dokumentují dva keramické fragmenty.

Jan Jílek FF MU Brno

Summary:

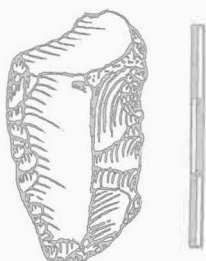
A probable Paleolithic artifact made from rock crystal was found in the Sklenský Pond near Sklenné nad Oslavou.

SLAVICE (okr. Třebíč)

„Achtele“. Mladý paleolit. Ojedinelý nález. Povrchový sběr.

V polní trati „Achtele“ západně obce byl nalezen ojedinelý artefakt (obr. 16). Jedná se o čepel s okrajovou retuší. Materiálem je bíle patinovaný silicit severské provenience. Nález by mohl souviset s podobnými nálezy z Kožichovic (Košťuřík a kol. 1987).

Petr Škrdla, AÚ AV ČR Brno

Obr. 16. Slavice, „Achtele“. Retušovaná čepel. Slavice, „Achtele“. A retouched blade.

Literatura:

Košťuřík, P., Kovárník, J., Měřínský, Z., Oliva, M. 1987: Pravek Třebíčska. Třebíč.

Summary:

An isolated artifact was found in the „Achtele“ field near Slavice. A white patinated laterally retouched blade is made from silicite of a northern provenience.

SVITÁVKA (okr. Blansko)

Bývalá cihelna v obce. Paleolit/časný středověk. Datování C14. Uložení: NM Praha.

Při geologickém mapování v roce 1962 byla v profilu bývalé cihelny popsána výplň erozní rýhy tvořená složitou sérií spraší, svahových a ronových uloženin a půd posledního interglaciálu a glaciálu (Smolíková – Ložek 1963). V podloží poslední würmské spraše tuto sekvenci uzavíral horizont původních sedimentů typu černozemě. Byl členěn splachovými polohami, obsahoval uhlíky a část skeletu juvenilního jedince, pravděpodobně ženy.

Z téhož horizontu získal dodatečně B. Klíma (1963) čtyři paleolitické artefakty.

Na základě této celkové situace byl lidský skelet přiřazen ke gravettské populaci Moravy a morfologicky srovnáván např. s (rovněž problematickým) nálezem Brno 3. Stratigrafie však na základě nových poznatků toto datování nepotvrzovala: půdy typu černozemě se totiž tvořily ve starší, max. střední části würmského glaciálu (srv. Stránská skála), takže v gravettienu byl jejich vývoj již ukončen (Svoboda a kol. 1994, 125). Současně se upozorňovalo na typ fosilizace a zbarvení kostí, který odpovídá spíše holocennímu stáří.

V rámci projektu přímého datování lidských fosilií pomocí C14 vybral V. Kuželka ze skeletu uloženého v Národním muzeu v Praze samostatný fragment klenby lebeční o velikosti 10 x 5 mm. Výsledek měření je následující:

1180 ± 50 BP (GrA-13711)

Tento výsledek potvrzuje určité předchozí pochybnosti o stáří nálezu, vyplývající ze stratigrafické pozice i ze stupně fosilizace skeletu. Pravděpodobněji se jedná o pohřeb časně středověkého stáří, zahloubený do spraše až na úroveň pleistocenních půdních sedimentů a spraší opět vyplněný, aniž by kontury předpokládané jámy byly v profilu patrné.

Jiří A. Svoboda, AÚ AV ČR Brno

Literatura:

Klíma, B. 1963: Die Entdeckung eines pleistozänen Menschen bei Svitávka. Přehled výzkumů 1962, 2-3.

Smolíková, L. – Ložek, V. 1963: Interglaciál a nález pleistocenního člověka u Svitávky. Časopis pro mineralogii a geologii 8, 189-197.

Svoboda, J. a kol. 1994: Paleolit Moravy a Sluzska. Brno.

Summary:

Recent C-14 dating of a fragment of human bone from a juvenile female skeleton found in Svitávka in 1962, and classified originally as Upper Paleolithic (Gravettian), confirms earlier doubts about the Pleistocene age of this specimen and places it, instead, to the Early Medieval period.

TVAROŽNÁ (okr. Brno-venkov)

„Za Školou“. Bohunicien (?). Sídliště. Povrchový sběr. Uložení: AÚ AV ČR Brno.

Při povrchovém průzkumu, který uskutečnil v září roku 1990 Petr Kos, byly na katastrálním území obce Tvarožná v trati „Za Školou“ (obr. 17)

PŘEHLED VÝZKUMŮ 43 (2001)

Vydává:	Archeologický ústav AV ČR Brno Královopolská 147, 612 00 Brno E-mail: infor@iabrno.cz http://www.iabrno.cz
Odpovědný redaktor:	Doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
Redakce a příprava pro tisk:	Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdl, PhD., PhDr. Lubomír Šebela, CSc., Alice Del Maschio, Miroslav Lukáš
Jazyková úprava:	PhDr. Jan Balhar, CSc.
Na titulním listě:	Plastika medvěda z Pavlova (kresba J. Svoboda); letecký snímek Mušova a Pálavy (foto O. Šedo)
Tisk:	BEKROS
Náklad:	350 ks

© 2002 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00